

FOTKA, DAR A BOLEŠT' HLAVY

Starkú sme pochovali pred štyrmi dňami a mama bola stále v Madride, v Solinom penzióne, kde vyrastala. Teraz prišlo na rad to najťažšie, dať do poriadku pozostalosť. Okrem toho sme sa museli rozhodnúť, čo urobíme s bytom. Aj keď mama už mala všetko premyslené.

„Kvietok, ty koľko platiš za ten byt, kde bývaš? Teda ak sa to tak dá nazvať,“ spýtala sa pri triedení šatstva starej mamy.

„Veľa.“

„A prečo sa s Carlou neprestahujete sem? Prestaneš s vylomeninami, usadiš sa so ženou, ktorá ťa ľúbi najviac zo všetkých, a znova začneš písať. Lebo vieš, čo si myslím? Myslím si, že by si mala dať na papier životný príbeh starej mamy. Bola by na teba hrdá, čo bola už zaživa.“

„Uvedomuješ si, o čo ma žiadaš, mama? Sama netušíš, odkiaľ pochádzaš, vieš len, že sa ťa stará mama ujala, a ja mám teraz rozprávať jej životný príbeh?“

„Nie, zlatko. Asi som sa nevyjadrila presne. Nechcem, aby si spísala príbeh celej našej rodiny, iba jej samej. Koľkokrát ti rozprávala, ako sa angažovala v strane,

do akých patrila buniek, komu všetkému pomáhala a ako pri tom riskovala život. To chcem, aby si porozprávala. Aby si sa trochu vzchopila a ukázala šéfovi, že si skvelá novinárka.“

„Neviem, či to na mňa nie je príliš vzletné slovo, ale považujem o tom, mama,“ odvetila som, nezdvihnúc zrak od roboty.

V skutočnosti matkin návrh neznel až tak utopicky. Starká vo mňa vždy slepo verila, hovorila o mne, že mám „dar utešovať“ a že som „zberateľka príbehov“, najmä takých, ktoré si už nikto nechce pamätať, lebo sú nepríjemné a komplikované. A je pravda aj to, že rada pomáham druhým uľaviť od bolesti, od starých, zabudnutých, poslušných bolestí, od bolestí, ktoré sa musia podriaďiť, lebo ich stvrдили nejedným podpisom. Často išlo o tragické príbehy, ťažké ako sám život. Príbehy večného mlčania. Príbehy utláčaných, porazených... O svojom spisovateľskom umení som nemala prehnané predstavy, len som bola presvedčená, že sa tie príbehy dajú vyrozprávať iba vtedy, keď ich budem poznať z prvej ruky. Preto som sa rozhodla vyštudovať to, čo som zbožňovala od útleho detstva, keď mi starká s absolútnou dôvernosťou rozprávala o príhodách so spolubojovníkmi zo strany, ktorých tiež brala ako rodinu. Život vo frankistickom režime ju totiž naučil, že niektoré mená sa nevyslovujú. Franco nezabíjal iba zbraňami, mučením a pomstychtivosťou, ale aj tichom. Tichom, ktoré dlhé desaťročia zväzovalo tisíce žien, ako bola moja starká, pretože z toho prekliateho strachu nemohli oplakať svoju tragickú minulosť.

Môj prvý uverejnený článok bol práve prerozprávaním jedného z jej príbehov. A keď potom hľadali v novinách niekoho, kto vyťahne na slnko špinavú bielizeň tejto krajiny, Esteban, môj šéfredaktor, ma na základe „Piatich z bitúnka“ zamestnal ako redaktorku sekcie demokratickej pamäti.

Zabili ich na Škaredú stredú, deň po skončení vojny. Sami sa po zložení zbraní prišli prihlásiť na stanicu Civilnej gardy, že bojovali za svoje presvedčenie. Oni ich zavraždili, a možno preto, že bol práve veľkonočný týždeň, päť dní ich nechali ležať pred cintorínom, kým Kristus nevstal z mŕtvych. Až potom im preukázali toľko úcty, že ich hodili do masového hrobu v nekonfesijnej časti cintorína v Almudene. Už len kvôli všetkým ich rodinným príslušníkom, ktorí si toľko vytrpeli, som musela ten príbeh vyrozprávať. Kvôli prastarým rodičom, starým rodičom a deťom žijúcim v tichu. A kvôli manželkám piatich z bitúnka, hrdinským matkám, na ktoré si nikto nespomenie, kvôli starým mamám, ako bola moja, a vnučkám, ako som ja, ktoré nikto neumlčí.

Z piatka, keď sme pochovali starú mamu, sa stal prvý deň môjho nového života. Skončil sa štatút piatkov ako môjho oficiálneho poopicového dňa. Celý posledný rok mojej žalostnej existencie sa totiž niesol v tomto duchu, každý štvrtok som šla s Carlou von a dorantala sa ako taká študentka. Carlu to po čase prestalo baviť, no pre mňa boli štvrtky ako rituál, ktorý sa opakoval každý týždeň v tých istých baroch, s tými istými ľuďmi a tými istými

nudnými rozhovormi. Môj život zapadol do veľmi znepokojivých kolají. Carla sa už so mnou viackrát rozišla, lebo ma dobre pozná a vždy dospela k záveru, že aj keď ju bude bolieť, že ma nemá pri sebe, bude to pre nás obe lepšie. Potom zakaždým nasleduje zmierenie, ja všeličo posľubujem a náš vzťah sa posunie ďalej. Až doteraz sme každá bývali osve, tak nám to vyhovovalo. No predstava, že by sme sa spolu nasťahovali do domu po starkej, sa mi celkom pozdávala. Potrebovala som radikálnu zmenu, niečo, čo by ma prebralo z dlhej letargie, z nekonečných lumpačiek do skorých ranných hodín a z pocitu, že mi život preteká pomedzi prsty. Bola som stratená, netušila som, čo so životom, potrebovala som závan nového, čerstvého, iného vzduchu, potrebovala som facku od reality.

Tak som sa rozhodla presťahovať do penziónu po Solledad a navrhnuť Carle, aby tam šla žiť so mnou. V poslednom čase sme totiž viac mlčali, než sa rozprávali, a to bezmocné ticho ma pomaly zabíjalo. Dosť sme sa odcudzili, prestali sme robiť už aj také obyčajné veci, ako zájsť si na kávu, rozprávať sa o somarinách, pohľadiť sa alebo si dať kradmú pusú, keď ma prišla pozrieť do práce. Už z toho nezostalo nič a ja som odmietala prísť aj o ňu. Znovu som ju chcela mať vo svojom živote.

S Carlou sme sa zoznámili na fakulte, nastúpili sme v tom istom roku. Sprvu som ju veľmi nebrala. Pripadala mi ako slečna perfektná, dobre vychovaná a vzdelaná, neverila som, že by mohla čo len okom zavadiť o mňa, sivú myš zahrabanú v knihách o španielskej občianskej vojne a exile. No zmýlila som sa, do histórie bola rovnako